

Talen til Grænselandsudstillingen i Flensborg – september 2026

Tema: Klima – Drømme - Grænseløs

Vi kender det sikkert alle sammen, vi, der lever i grænselandet og som elsker at gå på kunstudstillinger. Er der en udstilling på den side af grænsen, hvor vi bor, så vælger vi den, før vi vælger den, der ligger på den anden side af grænsen. Og det er jo netop det, der er ideen med Grænselandsudstillingen, at der skal gøres op med denne snævre grænsetænkning. Vi skal bevæge os frit – både fysisk og mentalt - hen over den røde linje, som om der ikke var nogen grænse; sådan at vi besøger en udstilling i Aabenraa eller Flensborg med samme naturlighed som var det i Løgumkloster eller Slesvig – eller et helt andet sted i grænselandet. Når vi ankommer fra nord skulle det gerne være med et andet sigte end at købe billige dåseøl.

Der er noget særligt ved kunstnersammenslutninger, og der er noget meget dansk ved dem. Faktisk er kunstnersammenslutninger et karakteristikum for dansk kunst. Man slutter sig sammen med ligesindede, støtter hinanden med en fælles indsats for at fremme den fælles interesse, nemlig kunsten, dette både for at stimulere og inspirere hinanden, men også for at promovere produkterne. Man bliver nu engang bedre hørt, når man er en flok, end hvis man råber alene. Grænselandsudstillingen følger sig fint ind i denne tradition. Alderen er der, for de 50 år er for længst rundet ligesom de årlige udstillinger, der hvert år er et stort tilløbsstykke i Sønderjyllandshallen i Aabenraa, og desuden med efterfølgende afstikkere til f.eks. Kunsthal Holmen i Løgumkloster, slottet i Husum, Mikkelsen i Hatsted eller som nu den danske kunstforening i Flensborg – som i øvrigt nævnt en passant er 18 år ældre end Grænselandsudstillingen, idet den kan tilbageføre sin dåbsattest til 1952. Hele tiden med det grænseoverskridende som det overordnede mål. Så man kan vel sige, at det er bror og søster, der her mødes i en fælles bestræbelse.

Det er blevet hævdet, at grænselandsudstillingen er med til at holde os orienteret om kunsten i grænselandet, ligesom den er det barometer, der fortæller, hvordan trykket er hos den enkelte kunstner. Således kan Grænselandsudstillingen ses som en seismograf for kunsten omkring os. Den er blandt de ældste sammenslutninger og en af provinsens største, ligesom den anses for den vigtigste i Sønderjylland. Stabiliteten udgøres af en fast stab af udstillere, som sikrer både kvalitet og kontinuitet. Fornyelsen

tilgodeses ved et løbende gennemtræk af gæsteudstillere, som også repræsenteres på udstillingen her.

Udstillingen her bringes i en koncentreret form, da det er essensen af den netop afsluttede udstilling i Sønderjyllandshallen i Aabenraa. Ikke alle værker fra udstillingen er med, men derimod er næsten alle kunstnerne repræsenterede, og jeg synes, at man får et destilleret og godt indtryk af udstillingen som den tog sig ud i Aabenraa.

I år har sammenslutningen været nyskabende med valget af et overordnet udstillingstema, et tema, der også skal være gældende for de næste par år. Det lyder: Klima – Drømme – Grænseløs

Målet er, at den enkelte kunstner skal være en aktive medspiller i forståelsen af den forandrede virkelighed og bidrage til andre og nye oplevelse og opfattelser - som det står skrevet.

Dette er både en ambitiøs og udfordrende hensigtserklæring, ligesom det er en interessant vinkel, at lægge ned over kunstnergruppen. Spørgsmålet er så, om gruppen kan leve op til dette? Man får i hvert fald lyst til at gå på opdagelse for at se om ambitionen er trængt hele vejen igennem. Her vil jeg ikke blande mig, men lade den enkelte gæst foretage sine egne iagttagelser, og drage sine egne konklusioner. Udfordringen er stor, for ligesom det volder kvaler at ændre retningen på en supertanker, så er det ikke kun et knips med fingeren at ændre på det personlige udtryk, som den enkelte kunstner nu engang har opbygget gennem mange års arbejde. På den anden side, er der noget befriende ved en retningsangivelse med en kursanførsel for den fremtidige sejlads – og klimaspørgsmålet er som bekendt en udfordring, hvori både drømme og det grænseløse kan indgå.

Mit indtryk er, at Grænselandsudstillingen er et produkt af en samling hårdt arbejdende kunstnere, der seriøst stræber mod at udtrykke det, der fænger i deres visuelle og æstetiske univers. Billedrepertoiret er ærligt, mangesidet og udtrykt i gængse kunstneriske former. Her er mange malerier, tegninger, grafik, fotografier, installationer, men færre skulpturer og forbavsende nok ikke keramik, og netop keramikken er ellers et specielt dansk adelsmærke i kunstnerisk henseende. Det kan være den bliver stærkere repræsenteret næste år. Vi må håbe. Det figurative har en vægtig plads i udstillingen, og er måske medvirkende til, at den er let tilgængelig. Ligeledes har selve den æstetiske dimension tråde ud til mange værker, idet man ofte kan fornemme en musikalitet i

billedet, det gør værket værd at lytte til, hvis man giver sig tid og ro dertil. Aldersmæssigt er der ligeledes sket en tydelig foryngelse af medlemsskaren. Denne aldersmæssige foryngelse, viser sig med et tydeligt aftryk, idet den har medført en forfriskende og helt nødvendig fornyelse. Sådan skal det være, og sådan må en sammenslutning hele tiden kunne forny sig selv, hvis den skal overleve. En fornyelse, der gerne hviler på traditionen som afsæt for foryngelsen. Jeg kommer til at tænke på en avisomtale for 20 år siden. Ifølge journalisten dengang fremsætter en af deltagerne et tydeligt suk med ordene: "Vi er lidt grå. Nu har vi gået rundt i hallen for at hænge billeder op, og hver gang vi skulle ned i knæene, kunne vi da godt mærke, at det knirkede lidt".

Det kan godt være, at det om lidt er vanskeligt at få ro til fordybelse i de enkelte billeder med så mange mennesker omkring i salene. Men husk, at i dag er en festdag, hvor vi fejrer, alle de flotte værker, kunstnerne har stillet til skue for os. Og det er en festdag for Sydslesvigs danske Kunstforening, der har set sig i stand til at løfte den tunge arv efter det store arrangement i Aabenraa. Kom derfor igen en anden dag, når festen er forbi, og hvor der er ro i salene. Så kan I få plads og rum til at høre værkernes melodi uden summende forstyrrelser.

God fornøjelse.

Erik Fredens